

Obzvláště jí pak chci poděkovat za péči o odbornou češtinu, která je, myslím, pro další rozvoj našich témat v domácím akademickém i veřejném prostoru nepostradatelná. Zuzka je ovšem mnohem víc než kolegyně a já jí děkuji za neustále dobrou náladu i přátelství. Ať se ti, Zuzko, v Tvé další životní i pracovní etapě jenom daří!

Ema Hrešanová

Vzpomínka na Gerlindu Šmausovou, tvrdošíjně laskavou

Iva Šmídová

Na Mezinárodní den dětí nás zastihla zpráva, že odešla profesorka Gerlinda Šmausová. Ta se nesmazatelně vryla do podoby českých genderových studií, stejně jako do mého porozumění a přístupu k tomu, jak dělat sociologii, už od doktorských seminářů pod jejím vedením v Brně i Olomouci. Přesto na její pečující přístup – v práci i mimo ni – vzpomínám víc právě skrze děti, podělím se tak o vzpomínky velmi osobní. Jak jsme v diskusích artikulovaly břímě každodenního rodičovství, nesdělitelnou zkušenost a radost života s dětmi, na srdečnost Gerlindy v tom, jak naší malé Šárce a Klárce upletla svetrky, pořídila vánoční sametové mikinky, pokaždé se na ně ptala...

Gerlinda Šmausová mě provázela jako trpělivá konzultantka a kritička už od mého doktorského studia, ta spolupráce a komunikace nebyla vždy hladká, porozumět jejím otázkám byl někdy zapeklitý oříšek. Každopádně se její profesní rozhled a nadhled vždy kloubil s velmi osobním přístupem a péčí o to, jak se nám v jejím okolí daří kloubit vědu a soukromý život. Tvrdošíjně (její silné slovo) a neústupně trvala na konceptuálním přístupu k tomu, jak genderová studia, sociologický výzkum, sociologickou teorii, kariéru ve vědě dělat. Aby to úsilí dávalo smysl a cesta k cílům stála pevně na všech nosných pilířích.

Obdivuji, jak sama mlčela o předlouhém dojíždění, které ji jistě muselo zmáhat, jak zvládala strasti a nástrahy vlastního života tak, že vždy našla vlídné slovo a čas na každodenní problémy ostatních. Včetně témat sdílených, jakým byla neplacená ženská práce (láska jako práce), kterou každoročně připomínala v době pečení vánočního cukroví. I jindy vášnivě diskutovala o rodinných receptech a sdílela (s některými) vášeň pro vaření, ale také vášeň pro poznávání nových koutů a zemí.

V červnu 2021 jsme se po čase sešly v Brně na společném obědě, většina týmu brněnských genderových studií FSS MU. Gerlinda v plné intelektuální síle a se vstříc-

ným osobním přístupem komentovala události nedávných období. Na fotkách, co jsme udělaly na památku, působí velmi drobně, křehce – až nás to překvapilo. Společnou fotku z této události Gerlinda pak vybrala jako doprovodnou vizualizaci své prezentace „Feminismus jediné v plurálu“, psanou pro výroční setkání Genderové expertní komory ČR loni v polovině října. Šlo o téma feministické sebepečce a toho, jak nevyhořet. Její příspěvek jsme spolu diskutovaly a editovaly. Nenapadlo mě, že půjde o spolupráci poslední.

Moje učitelka feministka

Lucie Jarkovská

Zemřela profesorka Gerlinda Šmausová, žena, která vrhla gender do české kriminologie a sociologie. Na počátku 21. století přišla na katedru sociologie Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity, právě včas, abych se mohla zapsat do jejího diplomového semináře a aby mi vedla diplomovou práci. Do té doby nás zde byla skupina studentek, které jsme se zabývaly genderem (za všechny chci jmenovat Ivu Šmídovou, Kateřinu Liškovou, Kateřinu Nedbálkovou a Kateřinu Machovcovou), ale kterým chyběla starší generace, již bychom mohly jak následovat a stát po jejím boku při vytýčování genderu jako vědní disciplíny, tak se s ní utkat v akademickém ringu. V Gerlindě jsme tuto osobnost získaly. Díky ní bylo možné ustavit genderová studia jako obor a my všechny jsme mohly vyrůst. Zásadní význam pak měla i pro další generace studentek a studentů, pro které byla zárukou toho, že gender není nějaký módní momentální a dočasný výstřelek sociální teorie, ale naprosto zásadní analytická kategorie. Její působení bylo v pravdě feministické, neboť teorie i empirie, se kterou nás seznamovala, měla zásadní přesah i do našich osobních životů. Takto na její působení vzpomínají další její studentky:

Velká osobnost. V prvéku na genderových studiích na FSS v podstatě změnila směr, kterým se můj život ubíral. Udělala ze mě feministku.

(Eliška Handlířová)

Pro mě, která měla (tehdy asi poměrně obvyklý) devadesátkový pocit, že „já žádný feminismus nepotřebuju“, byla první, kdo tuhle postpubertální jistotu nahlodal. Pozoruhodná ženská.

(Petra Tajovský Pospěchová)